



KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi (Farabi Hastanesi)
Başhekimliği

PATOLOJİ LABORATUVARI GÜVENLİK REHBERİ

Dok. Kod: PL.RH.02

Yayın Tarihi:04.03.2016

Revizyon No:05

Revizyon Tarihi:13.04.2021

Sayfa Sayısı:05

1.0 AMAÇ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Farabi Hastanesi Patoloji Laboratuvarında çalışanların ve hastalardan gelen numunelerin güvenliğini sağlamak, kazalardan korunmak ve kaza olduğunda neler yapılacağını saptayarak riskleri azaltmak, güvenli çalışma ve hizmet alanını sunmaktır.

2.0 KAPSAM

Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Farabi Hastanesi Patoloji Laboratuvarında ve diğer birimlerde görev yapan personelleri kapsar.

3.0 KISALTMALAR:

FRB : Farabi Hastanesi

PAT : Patoloji Laboratuvarı

TL : Talimat

HBYS : Hastane Bilgi Yöneyim Sistemi

4.0 TANIMLAR

Makroskopik : Cerrahi yolla ya da otopsi-nekropsi yoluyla elde edilen numunenin çıplak gözle tanı koyma amaçlı incelenmesidir.

Kontamine : Yabancı madde etkisiyle kirlenme veya saflığını kaybetme; enfekte olma; bulaşma

Laboratuvar : Patoloji laboratuvarını

5.0 SORUMLULAR

• Başhekimlik
• Hastane Başmüdür V.
• Kalite Koordinatörlüğü
• Patoloji Anabilim Dalı Başkanı ve Öğretim Üyeleri
• Patoloji Laboratuvarında Görev Yapan; Biyolog, Laborant, Tekniker ve Teknisyenler
• Patoloji Laboratuvarı Sekreteri
• Patoloji Arşiv Sorumlusu
• Patoloji Laboratuvarı Temizlik Personeli

6.0 FALİYET AKIŞI

6.1 LABORATUVAR ÇALIŞANLARININ UYMASI GEREKEN KURALLAR

6.2 KİMYASAL MADDELERE KARŞI ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

6.3 YANGINA KARŞI ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

6.4 ELEKTRİK GÜVENLİĞİNİ SAĞLAMAYA YÖNELİK TEDBİRLER

6.5 TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYON KURALLARI

6.6 ÇALIŞANLAR TARAFINDAN KULLANILAN KORUYUCU EKİPMANLAR

6.1 LABORATUVAR ÇALIŞANLARININ UYMASI GEREKEN KURALLAR

- Tüm çalışanların mesai saatleri 08.00-17.00 dir. 08.30'dan sonra personel dinlenme odasında oturulmaz.
- Mesai saatleri içerisinde görev yerinden ayrılırken izin alınmalı ve yerine bakacak personel laboratuvar sorumlusuna bildirilmelidir.
- Öğlen yemek arası 12.00-13.00 olup tüm personel dönüşümlü olarak yemeğe gider. Öğlen saatinde mutlaka acil durumlar için bir sekreter ve bir teknisyen göreve devam eder.
- Laboratuvar çalışma alanlarına laboratuvar ve hastane personeli haricinde ziyaretçi, hasta ve hasta yakınlarının girişi yasaktır.
- Patoloji sekreteri tarafından personel, ziyaretçisi olduğu konusunda bilgilendirilir.

- Giyinme dolapları dışında laboratuvar açık alanlarında, laboratuvar depo-arşiv alanında, dolap üstlerinde şahsi eşyalar bırakılmaz.
- Laboratuvar alanı içerisinde tartışmak, yüksek sesle konuşulması, hastaların oturduğu alanlarda hasta materyalleri ile ilgili konuşulmaması gerekmektedir. Çalışma esnasında gürültü ve şakalaşma gibi tavırlardan kesinlikle kaçınılmalıdır. Tüm laboratuvar çalışanları birbirlerine hitap ederken bey ve bayan terimlerini kullanmalıdır. Direkt olarak isim ile ve lakap takarak hitap edilemez.
- Çalışma alanları temiz tutulmasına özen gösterilmelidir.
- Personel dinlenme odası dışındaki laboratuvar çalışma alanlarında herhangi bir şey yenilmez ve içilmez.
- Laboratuvar içindeki buzdolabı ve diğer dolaplara yiyecek, içecek konulmaz.
- Çalışma ortamında koruyucu giysi olarak beyaz laboratuvar önlüğü veya forma giyilir.
- Laboratuvar alanı içerisinde önlük düğmelerinin daima kapalı bulundurulur.
- Çalışma ortamından ayrılırken laboratuvar önlüğü çıkarılır. İş kıyafeti ile laboratuvar dışına çıkılmaz.
- Kapalı ayakkabı giyilir, ayağı korumayan ayakkabılar giyilmemelidir.
- Bayan çalışanlar laboratuvar çalışma alanı içerisinde saçlar omuzların arkasında olacak şekilde toplamalı, saçların toplu olmasına özen gösterilmelidir.
- Histokimya, immünohistokimya ve kapama işlemini yapan teknisyenler işlem esnasında maske ve eldiven kullanır
- Her türlü kan vücut sıvıları ve doku, doku kapları ile temas edilen çalışmalar sırasında **“El Hijyeni ve Eldiven Kullanma Prosedürüne”** göre eldiven kullanılır. Eldivenler tek kullanımlıktır ve delinme, yırtılma halinde değiştirilir. Elde yara kesi varsa çalışmaya başlamadan önce su geçirmez bant ile kapatılmalıdır. Elde yara veya çizik olduğunda mutlaka bantladıktan sonra eldiven giyilmelidir.
- Eldiven kullanmadan önce ve kullandıktan sonra mutlaka eller yıkanmalıdır.
- Kontamine olduğu düşünülen eldivenle yüzeylere dokunulmamalıdır.
- Makroskopi odasında, eldiven giyilmeden yüzeylere ve materyal kaplarına dokunulmamalı, makroskopi odasında lavabo içerisinde enfekte materyal, doku kapları ve kirli eldivende dahil hiçbir enfekte materyal bırakılmamalıdır. Eldiven takılı iken temiz yüzeylere asla dokunulmamalıdır.
- Çalışma bitiminde kirli malzemeler kendilerine ait dezenfektan madde içeren kaplara atılmalıdır.
- Tüm enfekte materyaller makroskopi alımı esnasında tıbbi atık çöp kovası çalışma alanına yaklaştırılarak içerisine atılır.
- Çalışma bitiminde eldivenler tıbbi atık torbasına atılır ve eller **“El Hijyeni ve Eldiven Kullanma Prosedürüne”** göre yıkanır.
- Temizliğe ve laboratuvar düzenine mutlaka uyulması gerekir. Kullanılan malzeme tekrar yerine yerleştirilir.
- Laboratuvar tezgahlarının temizliğine dikkat etmeli, materyal sıçrama, damlama, dökülme durumlarında Hastane Temizlik Prosedürüne uygun olarak temizliği sağlanır.
- Çalışmaya başlamadan önce ve çalışmayı bitirdikten sonra mutlaka çalışılan alan uygun dezenfektanla silinmelidir.
- Kan ve vücut sıvılarının içinde geldiği kap günlük olarak temizlik görevlisi tarafından temizlenir.
- El ve yüz kontamine alet ile kazara yaralanır ya da göze kontamine materyal sıçramasında, mukoza temaslarında bol su ile yıkanır. Temas bölgesi sıkma, emme, kanatmaya çalışma vb. yöntemlerle travmatize edilmez. Normal yara bakımı dışında ek önleme gerek yoktur.
- Kesici Delici Alet Yaralanmalarında HBYS Güvenlik Raporlama sisteminden **“Kesici Delici Alet Yaralanma Bildirim Formu”** doldurulur.
- Kontamine materyal sıçramasında, HBYS Güvenlik Raporlama sisteminden **“Kan ve Vücut Sıvılarına Maruz Kalan Çalışan Bildirim Formu”** doldurulur.

6.2 KİMYASAL MADDELERE KARŞI ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

- Kimyasallar iki el kullanılarak taşınır.
- Tüm asit ve alkali solüsyonlar sulandırılırken daima su üzerine yavaş yavaş eklenir. Koruyucu gözlük kullanılır.
- Solüsyon bitince içerik atık sayılarak Atık Yönetimi Prosedürüne uygun uzaklaştırılır.
- Cam kaplar yıkanarak dezenfekte edilir.

- Kap içinde azalmış olan kimyasal madde üzerine aynı özellikte olsa da yeni madde eklemesi yapılmaz, katı haldeki maddeler kabından daima temiz spatül ile alınır. Şişe/kutu kapakları, iç yüzeyleri bulaşa neden olmamak için tezgâh üzerine konulmaz.
- Asitler kendi şişeleri içinde ağzı sıkıca kapalı olarak yeri belirli alt dolapta saklanır.
- Şişenin ağzından akan kimyasal maddenin etiketi silmemesi için şişelerden sıvı aktarımı sırasında etiket yukarıya gelecek şekilde tutulmalıdır.
- Hiçbir kimyasal maddeye elle dokunulmaz ve koklanmaz. Cilt ve göz temasından kaçınılır.
- Reaktif kapları sürekli kapalı tutulur. Reaktifler ve kimyasal maddeler uygun depolanma koşullarında saklanır.
- Bozulan ve tarihi geçen reaktifler kullanılmaz. Atık Yönetimi Prosedürüne uygun tehlikeli atık olarak bertarafı sağlanır.

6.3 YANGINA KARŞI ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

- Yangın durumunda hastane “*Hastane Afet Planına*” uygun davranılır. Bu konuda tüm personel Sivil Savunma Amirliği tarafından hastane içi eğitime tabi tutulur.
- Yangın söndürme cihazlarının periyodik bakım ve kontrolleri, kullanma eğitimleri sivil savunma görevlisi tarafından izlenir ve üzerlerindeki etiketlere kaydedilir.
- Gaz kaçaklarına dikkat edilir.
- Yanıcı ve patlayıcı maddelerle çalışma, uygun havalandırma koşullarında ve alev veya kıvılcımdan uzakta yapılır.
- Yüzey dezenfektanları alev varlığında kullanılmaz.
- Yanıcı maddeler küçük hacimlerde saklanır, mesai sonunda açıkta yanıcı bir şey bırakılmaz.
- Yanıcı patlayıcı maddeler Güvenlik Bilgi Formuna uygun olarak depolanır ve güvenlik tedbirleri alınır.
- Hastane içerisinde sigara içilmez.
- Elektrik tesisatında Teknik Bakım personeli dışında personel tarafından değişiklik yapılmaz.
- Yangın güvenlik sistemleri ile yetkili personel dışında personel tarafından değişiklik yapılmaz.
- Laboratuvar çıkış kapıları her an açılmaya elverişli, koridorları açık bulundurulur.
- Yangın ilk gören personel Kırmızı kod diye bağırarak laboratuvar yangın talimatında görevli personelin yangına ilk müdahalesi sağlar.
- 5110 nolu telefonla Kırmızı Kod bildirim yapılır. Telefon kullanılmadığı durumlarda yangın alarm butonuna basılır.
- Yangın Talimatında görevlendirilen “*Koruma Ekib Personeli*” tarafından, görevlilerden başkasının yangın sahasına girmesine engel olunur.
- İtfaiye personeli, olay yerine gelene kadar Yangın Söndürme Ekibinde görevli personeller yangına müdahaleye devam eder. İtfaiye personeli, olay yerine geldiğinde Yangın Söndürme Ekibinde görevli personeller itfaiye personellerine yardım ederler.
- Kurtarma Ekibinde görevli personeller, yaralı ve hastalara yardım ederek bölümü terk etmesini sağlarlar.
- Koruma Ekibi tarafından çevrede bulunanların paniğe kapılmaları önlenir, komşu birimlerde gereken yangın önlemlerinin alınmasını sağlarlar.

6.4 ELEKTRİK GÜVENLİĞİNİ SAĞLAMAYA YÖNELİK TEDBİRLER

6.4.1 Elektrikli Cihazların Kullanımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Kabloların yeterli uzunlukta olmasına dikkat edilmelidir.
- Yeni cihazların kullanımı ile ilgili cihaz kullanım talimatı okunarak yeterli bilgi edinildikten sonra cihazlar kullanım talimatına uygun olarak kullanılır.
- Cihazlar kullanılmadan önce kontrol edilir. Cihazın altında sıvı birikmesi önlenmelidir.
- Doğru bağlantıların kullanıldığından emin olunur.
- Çalışanlar gerekli talimatları almadan ve görevleri dışında arızaya müdahale etmemelidir.
- Kopmuş iletim hatlarına dokunulmaz, gerekli güvenlik önlemleri alınarak HBYS den Teknik bakıma arıza bildirim yapılır.
- Cihaz elektrik panolarının ön kısmında geçişi güçleştirecek madde bulundurulmaz.

- Makine ve cihazların çalıştırma düğmeleri görülmeyecek yerde ise çalışmaya başlamadan önce bir uyarı sesi ile haber verilir.
- Aydınlatma lambaları, fiş ve prizler ile anahtarlar su damlalarına ve toza karşı tamamen korunmuş tipte olmalıdır.
- Cihazla ilgili hatalar tıbbi cihaz sorumlusuna HBYS den rapor edilir.

6.4.2 Laboratuvardaki Ekipmanların Güvenli Kullanımı

Laboratuvardaki ekipmanların ilk kez kullanımında kullanım kılavuzları okunur ve laboratuvar sorumlusundan destek alınır.

Su Banyoları;

- Su banyolarının su seviyeleri dikkatli bir şekilde kontrol edilir. Banyonun içerisinde minimum düzeyde su bulunması sağlanır. Suyun buharlaşabileceği düşünülerek dikkatli davranılır.
- Su doldurma ve boşaltma işlemlerinde cihaz prizden çekilir.
- Cihaz prizdeyken sıcaklık kontrolü için suya el batırılmaz.
- İçindeki su sıcakken taşınmaz.

Santrifüj Kullanımı;

- Tüpler ağzına kadar doldurulmaz.
- Tüplerin cihaza yerleştirilmesinde karşılıklı ağırlıklar eşit olmalı ve karşılıklı gözlere yerleştirilir.
- Santrifüjün kapağı dönüş sırasında açılmaz.

Elektrikli Isıtıcılar;

- Toprak hatsız priz kullanımı ve uzatma kablolarının kullanımından kaçınılır.
- İşlem sonrası ısıtıcının fişinin çıkarılır ve ısıtıcının yüzeyinde herhangi bir şey temas halinde bırakılmaz.

Etüv;

- Etüve kapasitesinin üzerinde malzeme konulmaz.
- Sıcaklık ayarı doğru seçilmelidir.
- Plastik malzemeler (özellikle balon joje kapları) yüksek sıcaklıklara dayanmadığı için etüve konulmamalıdır.
- Kurutma amaçlı cam malzemeler ile nemi uçuran kimyasal ya da örnekler aynı etüvde bulundurulmamalıdır.
- Kurumuş örnekler en kısa sürede boşaltılır.

Buzdolabı;

- Kesinlikle yiyecek ve içecek malzemesi depolanması amacıyla kullanılmaz.
- Kapasitenin üzerinde ve sirkülasyonu engelleyecek şekilde malzeme ile doldurulmaz.
- 3 ayda bir aralıklarla içerisindeki malzemeler başka bir dolaba aktarılarak temizlikleri gerçekleştirilir.
- Ağız açık konumda herhangi bir kimyasal konulmaz.
- Dolap kapağı süre açık bırakılmaz.

Teraziler;

- Terazilerin su ayarı mutlaka kontrol edilir.
- Terazinin konumu gelişigüzel değiştirilmez.
- Tartım yapılmadan önce ortamdaki herhangi bir hava sirkülasyonu (açık camlar kapalı olmalı, klima çalışmamalıdır) olmadığı kontrol edilir.
- Terazi yüzeyinin tartım öncesi temiz olması ve tartımdan sonrada temizlenmesi gerekir.
- Çok sıcak ve çok soğuk örneklerin tartılmasından kaçınılır.
- Hassas tartıların alındığı analitik terazilerin kefesine fazla kuvvet uygulanmamalı ve maksimum tartım sınırı aşılmamalıdır.

6.5 TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYON KURALLARI

- Her sabah temizlik personeli tarafından tüm çalışma alanlarının pencereleri açılarak havalandırılır. Çalışma başladıktan sonra klimalar yardımı ile havalandırmaya devam edilir.
- Laboratuvarın günlük temizliği sabah temizlik personeli tarafından “Hastane Temizlik Prosedürüne” göre yapılır.
- Yer temizliği ve dezenfeksiyonu için enfekte alan özelliklerine göre Hastane Temizlik Prosedüründe belirtilen oranlarda sulandırılmış klor tablet ve deterjanlar kullanılır.

- Çalışma alanına kan, idrar, diğer vücut sıvıları gibi organik bulaş olduğunda “Hastane Temizlik Prosedürüne” yer alan kan ve vücut sıvıları bulaşan yerlerin temizliğine göre temizlik yapılır.
- Yüzey temizliğinde, genel yüzeyler temizlik elemanları, cihaz iç yüzeylerinin temizliği teknisyen tarafından cihaz kullanım kılavuzlarına uygun olarak yapılır.
- Laboratuvarda lavabolarda sıvı sabun, personel için koruyucu malzeme (el dezenfektanı, eldiven, önlük, maske vb.) belirlenen alanlarda bulundurulur.
- Eller eldivenler çıkarıldığında ve hiçbir yüzeye dokunulmadan laboratuvar alanı terk edilmeden önce El Hijyeni Prosedürüne göre yıkanır.
- Dekontaminasyon için dezenfektan, atık kabı vb. uygun malzeme bulundurulur.
- Telefon, klavye, kapı kolu, dolap kulpu gibi kısımlar kullanılmadan önce kirli eldivenler çıkarılır ve kirli eller El Hijyeni Prosedürüne göre yıkanır.
- Enfekte materyalle oluşan iş kazası durumunda “*Kesici Delici Alet Yaralanmaları Bildirim Formu*” doldurularak Enfeksiyon Polikliniğine ve iş kazası bildirimini için personel büroya 3 gün içerisinde gidilir.

6.6 ÇALIŞANLAR TARAFINDAN KULLANILAN KORUYUCU EKİPMANLAR

- Çalışma ortamında koruyucu giysi olarak beyaz laboratuvar önlüğü veya forma giyilir. Laboratuvar alanı içerisinde önlüğün düğmelerinin daima kapalı olduğuna dikkat edilmelidir. Çalışma ortamından ayrılırken beyaz önlük çıkarılır.
- Laboratuvar alanı içerisinde ayakkabı giyilmelidir, ayağı korumayan ayakkabılar ve terlik giyilmemelidir.
- Histokimya, immünohistokimya ve kapama işlemi yapan teknisyenler ve makroskopi odasında bulunan tüm personel maske takmalı ve eldiven giymelidir.
- Makroskopik materyalleri teslim alan araştırma görevlisi bu materyallerin solüsyonlarını değiştirme, uygun şekilde açma, cerrahi sınır boyama işlemi yaparken yeşil ameliyat önlüğü, eldiven giymeli ve maske takılmalıdır.
- Makroskopi işlemi yapan araştırma görevlisi eldiven ve yeşil ameliyat önlüğü giymeli ve maske takılmalıdır.
- Preparat kapatma esnasında maske mutlaka takılması, eldiven giyilmelidir.
- Veri giriş elemanı tarafından materyaller eldiven giyilerek alınmalıdır.
- Günlük temizlik esnasında temizlik personeli tarafından temizliğe başlanmadan mutlaka eldiven giyilmelidir.
- Biyopsi materyalleri atılırken temizlik personeli tarafından maske, eldiven ve koruyucu önlük giyilmelidir.
- Kişisel koruyucu ekipmanları kullanan personel bu ekipmanları laboratuvar alanında her odada ulaşılabilir alanda sabit bir yerde bulundurmakla yükümlüdür.
- Patoloji Kalite sorumlusu laboratuvarda işe başlayan çalışanlara hemen; tüm laboratuvar çalışanlarına kişisel koruyucu ekipman kullanımı ile ilgili 6 ayda bir (en az) eğitim verir ve eğitim kayıtlarını tutar.

6.7 SU BASMASI

“Hastane Afet Planı” doğrultusunda davranılır.

6.8 ATIKLAR

“Atık Yönetimi Prosedürüne” uygun olarak kaynağında ayrıştırmasına yönelik Patoloji Laboratuvarı kimyasal maddeler ve atık envanterinde belirtilen depolama güvenlik kodu, tehlikeli atık işareti ve tehlikeli atık koduna bakılarak toplanır ve atılır.

7.0 İLGİLİ DOKÜMANLAR

7.1 El Hijyeni ve Eldiven Kullanma Prosedürü

7.2 Hastane Afet Planı